

ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ที่มีต่อประเทศไทย

The Effect of Thailand and India
Free Trade Agreement (TIFTA) Towards Thailand

วิชนี เทียบแก้ว* และ จุฑาทิพ คล้ายทับทิม**

Witchnee Thiebkaew and Juthatip Klaitabtim

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2554 และศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ผลการศึกษาพบว่าความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประเทศไทย คือ เกิดการขยายตัวทางการค้าระหว่างไทย-อินเดีย การขยายตัวของการค้าบริการระหว่างไทย-อินเดียโดยเฉพาะบริการด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเกิดการขยายตัวของการลงทุนระหว่างไทย-อินเดียเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียได้ส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตของไทยอันเกิดจากการเข้าไปลงทุนของบริษัทไทยในอินเดียและผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าของอินเดีย และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียคือการปรับตัวทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบพหุภาคีเช่นองค์การการค้าโลก ไม่สามารถขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จในการเปิดเสรีทางการค้าได้จึงส่งผลให้ประเทศต่างๆหันมาทำความตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคี ประกอบกับอินเดียมีอิทธิพลและบทบาททางด้านเศรษฐกิจที่สูงขึ้นในยุคหลังสงครามเย็น และยังเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูง นอกจากนี้อินเดียจะเป็นประตูในการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศในเอเชียได้

คำสำคัญ: ความตกลงการค้าเสรี, ไทย-อินเดีย

Abstract

This thesis aimed to study the effect of Thailand-India Free Trade Agreement in 2004-2011 and the factors that affect Thailand-India Free Trade Agreement. The results of the thesis "The Effect of Thailand-India Free Trade Agreement (TIFTA) towards Thailand" were as follows; Thailand-India Free Trade Agreement causes the rapid expansion of trade in goods. The expansion of trade in services especially tourism sector. Moreover Thailand-India Free Trade Agreement also increases Thailand-India investment. However, Thailand-India Free Trade Agreement has caused a negative impact on the production of Thailand due to the relocation of Thailand's company to India and trade barriers from India. The factors that affect Thailand-India Free Trade Agreement are as follows; economic integration under multilateral framework such as WTO has not been accomplished, many countries have turned to bilateral agreement

* นิสิต หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** รองศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

instead. Secondly, India has played a vital role economic role in the Post-Cold War as well as the high potential of India market. Moreover, India will be the gateway of economic cooperation between Thailand and the countries in South Asia.

Key Word: Free Trade Agreement, Thai-India

บทนำ

การค้าระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญและมีบทบาทในการกำหนดการเจริญเติบโตของประเทศ และด้วยนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการขยายตัวทางด้านการค้าระหว่างประเทศอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจภายในประเทศมีการปรับตัว กระแสการค้าระหว่างประเทศที่ขยายตัวและมีการแข่งขันที่รุนแรงมากจึงส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางการค้าโลก

ความพยายามในการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศนำไปสู่การจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าโดยการลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็น 0% และการขจัดอุปสรรคที่มิใช่ภาษี ทั้งนี้การจัดทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งเน้นด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (Trade in Goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่มิใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังๆมีลักษณะครอบคลุมการเปิดเสรีด้านบริการ (Trade in Services) เพิ่มขึ้น

แนวคิดในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนในรูปของการจัดทำความตกลงการค้าเสรี ไทย-อินเดียหรือ Thai-India Free Trade Agreement (TIFTA) เริ่มขึ้นเมื่ออดีตนายกรัฐมนตรีของไทย พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร และอดีตนายกรัฐมนตรีของอินเดีย นายอาตัล บีหารี วัชเปย์ (Mr. Atal Bihari Vajpayee) มีความเห็นร่วมกันในหลักการของความตกลงการค้าเสรีและกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วม 2 ประเทศ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ซึ่งผลของการศึกษาสรุปได้ว่าการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียมีความเป็นไปได้และจะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันโดยจะช่วยขยายการค้าของทั้งสองประเทศทำให้การค้ากันในสินค้าหลากหลายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ ที่สำคัญ เช่น การท่องเที่ยว การศึกษา การเงินการธนาคาร การสาธารณสุข การบินและการขนส่งระหว่างประเทศ เป็นต้น

อินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรจำนวนกว่า 1,200 ล้านคน ซึ่งนับเป็นประเทศที่มีขนาดของตลาดที่ใหญ่กว่าขนาดตลาดของอาเซียน นอกจากนี้แนวโน้มการค้าระหว่างไทยและอินเดียมีอัตราขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นอินเดียจึงเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพสูงในการรองรับสินค้าส่งออกที่ไทยไม่อาจจะละลายได้และเศรษฐกิจอินเดียก็มีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้ประเทศอินเดียได้รับความสนใจจากประเทศต่างๆ ในฐานะตลาดเกิดใหม่ที่มีขนาดใหญ่และมีศักยภาพทางเศรษฐกิจไม่ยิ่งหย่อนกว่าจีน (ศูนย์ข้อมูลกลไกไทย, 2546) จากประเด็นดังกล่าวจึงทำให้อินเดียเริ่มมีความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน รวมทั้งให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ มากขึ้น โดยอินเดียได้จัดตั้งความร่วมมือในระดับทวิภาคีกับประเทศต่างๆ เพื่อสร้างปัจจัยกระตุ้นให้ประเทศอื่นๆ หันไปกระชับความสัมพันธ์กับอินเดีย ดังจะเห็นจากการขยายความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุน เช่น เขตการค้าเสรีระหว่างอินเดีย-สิงคโปร์ หรือการตั้งกรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขง-คงคา เป็นต้น (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2547)

การค้าไทยและอินเดียในอดีตจนถึงปี พ.ศ.2547 ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับอินเดียมาโดยตลอดเนื่องจากไทยมีการนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบจากอินเดียเป็นจำนวนมาก ขณะที่อินเดียมีมาตรการกีดกันสินค้าจากต่างประเทศสูงทั้งด้านมาตรการที่เป็นภาษีและมิใช่ภาษี แต่หลังจากที่ความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียมีผลบังคับใช้ มูลค่าการค้าของไทยไปยัง

อินเดียมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะที่การนำเข้าจากอินเดียกลับมีแนวโน้มลดลงอันเนื่องมาจากความสามารถในการแข่งขันของไทยมีมากกว่าอินเดีย

ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาผลกระทบจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียและปัจจัยที่มีผลต่อความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงเพื่อให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียภายหลังความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2554
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย

วิธีการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และรวบรวมรายละเอียดจากเอกสาร งานวิจัย บทความ วารสาร ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
2. การวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) จากข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นรอง (Secondary Source) โดยที่การรวบรวมทั้งหมดเป็นการสืบค้นจากบทความ วารสาร และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Internet) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งวิทยานิพนธ์และงานวิจัยเอกสาร (Document Research) ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

เนื่องจากความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียยังอยู่ในระหว่างการหารือความตกลงการค้าสินค้า รวมทั้งด้านอื่นๆที่อยู่ในกรอบความตกลงฯ งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นต่อประเทศไทยเมื่อมีการลดอัตราภาษีสินค้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียมีผลบังคับใช้ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งความตกลงการค้าเสรี ไทย-อินเดีย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงเพื่อให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย

เมื่อวิเคราะห์อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย จำแนกได้ดังนี้

1. การขยายตัวของการค้าระหว่างไทย-อินเดีย กล่าวคือ การค้าไทยและอินเดียในอดีตจนถึงปี พ.ศ.2547 ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับอินเดียมาโดยตลอดเนื่องจากไทยมีการนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบจากอินเดียเป็นจำนวนมาก ขณะที่อินเดียมีมาตรการกีดกันสินค้าจากต่างประเทศสูงทั้งด้านมาตรการที่เป็นภาษีและมิใช่ภาษี ก่อนมีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ในปี พ.ศ.2546-2547 ไทยและอินเดียมีมูลค่าการค้าระหว่างกันเฉลี่ย 104,136 ล้านบาทต่อปี มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 31 ต่อปี แต่หลังจากที่ความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียเริ่มมีผลบังคับใช้ โดยในช่วงปี พ.ศ.2547-2554 ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าอินเดีย โดยมีการขยายตัวทางการค้าเฉลี่ยร้อยละ 25 ต่อปี (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2556)

สินค้าที่ไทยนำเข้าจากอินเดีย ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมประเภทเหล็ก เหล็กแผ่น ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เครื่องมือเครื่องใช้ และเคมีภัณฑ์ สินค้าที่ไทยส่งออกไปยังอินเดียส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมประเภทเหล็ก ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เคมีภัณฑ์ เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องประดับเพชรพลอย และรถยนต์ นอกจากนี้ยังมีสินค้าเกษตรกรรมประเภทผลิตภัณฑ์อาหารทะเล น้ำมันปาล์มและน้ำมันถั่วเหลือง แป้งมันสำปะหลัง อาหารสัตว์ และดอกกล้วยไม้ เป็นต้น

สินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยมีโอกาสดังออกมากขึ้นภายหลังความตกลงการค้าเสรี ไทย-อินเดียมีผลบังคับใช้คืออุปกรณ์รถยนต์ เนื่องจากอินเดียมีความต้องการในการใช้รถยนต์เพิ่มขึ้นอย่างมาก แม้ว่าอินเดียจะมีความพยายามในการใช้ชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่ผลิตภายในประเทศแต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการบริโภค นอกจากนี้ยังมีเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีราคาถูกและมีประสิทธิภาพการผลิตมากกว่า สินค้าเกษตรกรรมที่ไทยมีโอกาสดังออกมากขึ้นคือสินค้าในกลุ่มยางพาราและผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยยาง เนื่องจากอินเดียมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องทำให้ความต้องการใช้ยางและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นอย่างมาก และในสถานการณ์ที่ราคาน้ำมันสูงขึ้นเช่นนี้ยางธรรมชาติจะถูกนำมาใช้ทดแทนยางสังเคราะห์จากปิโตรเลียม แม้ว่าอินเดียจะมีการปลูกยางพาราในรัฐทางใต้ของอินเดียเองแต่ก็ยังผลิตได้น้อยและไม่เพียงพอต่อการใช้ในประเทศ

ชาวอินเดียนิยมและยอมรับสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย โดยถ้าเป็นสินค้าที่ผลิตในประเทศไทย ผู้บริโภคชาวอินเดียจะยอมรับและเชื่อมั่นอย่างสนิทใจว่าเป็นสินค้าดีมีคุณภาพ แตกต่างจากสินค้าจากบางประเทศที่นิยมการลอกเลียนแบบ ราคาถูกแต่คุณภาพต่ำ ซึ่งผู้บริโภคชาวอินเดียจะแสดงอาการรังเกียจอย่างเห็นได้ชัด จึงเป็นเรื่องปกติที่จะพบเห็นนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เดินทางกลับจากประเทศไทยเกือบทุกรายมักจะนำสินค้าไทยกลับไปอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์จอแบน (LED) ที่เป็นสินค้ายอดนิยมอันดับ 1 ที่นักท่องเที่ยวชาวอินเดียทุกคนจะต้องซื้อกลับอินเดียเพราะโทรทัศน์จอแบนที่ขายในประเทศไทยมีราคาถูกและคุณภาพดีกว่าโทรทัศน์ จอแบนที่ขายอยู่ในอินเดียรวมทั้งอุปกรณ์เสริมของโทรทัศน์ จอแบนที่มีให้เลือกมากมาย และถึงแม้จะมีภาษีมูลค่าเพิ่มแต่นักท่องเที่ยวชาวอินเดียก็สามารถขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับนักท่องเที่ยว (Refund VAT) ได้ที่สนามบิน ซึ่งถ้าคำนวณเป็นจำนวนเงินต่อปีก็จะมีมูลค่ามหาศาล

นอกจากการค้าระหว่างไทย-อินเดียจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นแล้ว รัฐบาลไทย-อินเดียยังมีกลไกความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและขยายการค้าและการบริการธุรกิจระหว่างกัน อาทิ สมาคมธุรกิจ ไทย-อินเดีย (Thai-Indian Business Council) ซึ่งมีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนอินเดีย ตลอดจนองค์กรภาคธุรกิจของ อินเดีย เช่น สมาพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมอินเดีย (FICCI) สมาพันธ์อุตสาหกรรมอินเดีย (CII) และสมาคมหอการค้าและอุตสาหกรรมในอินเดีย (ASSOCHAM) ซึ่งมีความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับสภาหอการค้า แห่งประเทศไทยและสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และเนื่องจากตลาดเอเชียใต้เป็นตลาดใหม่ขนาดใหญ่ที่ประกอบไปด้วย 8 ประเทศ ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย มัลดีฟส์ เนปาล ปากีสถาน และศรีลังกา ซึ่งมีประชากรรวมกันมากกว่า 1,500 ล้านคน ประเทศในเอเชียใต้จึงนับเป็นตลาดสำคัญอีกแห่งหนึ่งของไทย นอกจากนี้ประเทศในเอเชียใต้ยังมีนโยบายมุ่งส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชีย (Look East Policy) มีการปฏิรูปและพัฒนาเศรษฐกิจ มีเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง การเปิดรับการลงทุนจากต่างชาติ และการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศ

ตลาดในเอเชียใต้ที่มีศักยภาพในขณะนี้ มีเพียง 3 ประเทศ คือ อินเดียซึ่งเป็นตลาดใหญ่ที่สุด มีประชากรจำนวนมาก มีอำนาจการซื้อมากกว่า 300 ล้านคน สามารถกระจายสินค้าส่งออกไปที่หลากหลาย ทั้งคุณภาพและราคา นอกจากนี้ยังมีปากีสถานและบังกลาเทศซึ่งมีประชากรฐานเดิมมากกว่า 20 ล้านคน จากทั้งหมด 150 ล้านคน รัฐบาลไทยจึงมียุทธศาสตร์ส่งเสริมการค้ากับกลุ่มประเทศเอเชียใต้ โดยยุทธศาสตร์ส่งเสริมการค้า เช่น ขยายการส่งออกสู่ตลาดใหม่ของ กระทรวงพาณิชย์โดยไทยหวังให้อินเดียเป็นประตูการค้าสู่เอเชียใต้ การจัดตั้งศูนย์กลางโลจิสติกส์ของภูมิภาค (Regional Hub) คณะทำงานภูมิภาคเอเชียใต้-อินเดีย (India Hub) โดยให้ความสำคัญกับประเทศอื่นๆ ที่มีศักยภาพ อาทิ จัดตั้งกลไกความร่วมมือทางการค้าในภาครัฐ (Joint Trade Committee: JTC) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน จัดทำกรอบความร่วมมือทาง

เศรษฐกิจระหว่างประเทศที่อยู่ในอนุทวีปเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: Bimstec) เป็นต้น

2. การขยายตัวของการค้าบริการระหว่างไทย-อินเดีย แม้ว่าความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียด้านการบริการอยู่ระหว่างการจัดทำข้อบ่งชี้เรื่องการค้าบริการ แต่เมื่อความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียเริ่มบังคับใช้ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของภาคบริการด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากประเทศไทยเป็นสถานที่ที่ชาวอินเดียนิยมมาท่องเที่ยวมากเป็นอันดับต้นๆ จึงส่งผลให้ตลาดนักท่องเที่ยวชาวอินเดียเป็นตลาดนักท่องเที่ยวหลักในภูมิภาคเอเชียใต้ โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวชาวอินเดียเดินทางเข้ามาในประเทศไทยคือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวที่มีราคาถูก อีกทั้งประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและหลากหลาย มีโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค โรงแรมและสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน

นักท่องเที่ยวอินเดียส่วนใหญ่จะนิยมท่องเที่ยวในกรุงเทพฯ พัทยา และภูเก็ต เพราะชอบจับจ่ายซื้อสินค้า และมีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวชาวอินเดียจะเดินทางมาประเทศไทยเพิ่มขึ้นเนื่องจากชาวอินเดียเห็นว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความคุ้มค่า ทั้งคุณภาพการบริการของโรงแรม อาหาร และความหลากหลายของกิจกรรมบันเทิงและการผจญภัย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวอินเดียนิยมเดินทางมาประเทศไทยแล้ว คู่บ่าว-สาวชาวอินเดียนิยมเดินทางมาจัดงานแต่งงานในประเทศไทยเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในการจัดงานแต่ละครั้งของชาวอินเดียนั้นจะมีผู้เข้าร่วมงานแต่งงานตั้งแต่ 50-600 คน และในปัจจุบันชาวอินเดียนิยมเดินทางมาจัดงานครบรอบต่างๆ ในประเทศไทยมากขึ้น (สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองมุมไบ, 2555)

อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยก็ยังคงมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของอินเดีย นักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยคิดเป็นจำนวนไม่ถึงร้อยละ 1 ของประชากรอินเดียทั้งประเทศที่มีถึง 1,200 ล้านคนหรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 6 ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เดินทางไปต่างประเทศที่มีถึง 18 ล้านคน แม้ว่าปริมาณนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยยังมีจำนวนไม่มาก แต่รสนิยมการท่องเที่ยวของคนอินเดียก็เริ่มมีความหลากหลายซึ่งมีตั้งแต่การท่องเที่ยวแบบหรูหรา ท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียในปัจจุบันก็ไม่จำกัดอยู่ที่ปีละหนึ่งครั้งแต่เป็นปีละ 3-4 ครั้ง

3. การขยายตัวของการลงทุนระหว่างไทย-อินเดีย จากนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลอินเดียที่ได้พยายามออกมาตรการที่เอื้อให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนโดยตรงได้ง่ายและสะดวกขึ้นโดยผ่อนปรนข้อบังคับ เช่น ลดการจำกัดประเภทของการลงทุน และเพิ่มมูลค่าผลกำไรที่สามารถส่งกลับประเทศได้ มีนโยบายปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐาน เพื่อพัฒนาถนนสายสำคัญทั่วประเทศ ปรับปรุงเส้นทางรถไฟและระบบขนส่งมวลชน ขยายเครือข่ายโทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปาก่อสร้างท่าเรือและท่าอากาศยานเพิ่มเติม รวมทั้งขยายให้มีการลงทุนโดยตรงได้ 100% ในหลายสาขา ได้แก่ กิจการท่าอากาศยาน การวางโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับปิโตรเลียม เช่น การวางท่อขนส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ การค้าพลังงาน (Power Trading) การลงทุนในเหมืองเพชรและถ่านหิน

จากนโยบายทางเศรษฐกิจดังกล่าวของรัฐบาลอินเดียส่งผลให้เกิดการดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนไทยไปยังอินเดีย ประกอบกับการบังคับใช้ความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียที่ได้ส่งผลกระทบต่อการลงทุนของไทย สังเกตได้จากการลงทุนของอินเดียในไทยและไทยในอินเดียเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการค้า โดยทั้งรัฐบาลไทย-อินเดียนั้นพร้อมจะส่งเสริมและอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุนให้มูลค่าเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังสนับสนุนในการดำเนินการต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้ง Thailand-India Business Forum เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาคเอกชน การประกาศให้บริการวีซ่าเร่งด่วนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักธุรกิจจากทั้งสองฝ่าย รวมถึงการจัดทำความตกลงประกันสังคมเพื่ออำนวยความสะดวกและแก้ปัญหาการจัดเก็บเงินประกันสังคมของแรงงานจากทั้งสองประเทศ อีกทั้งนโยบายการลงทุนจากต่างชาติ (FDI) ของอินเดียที่มีลักษณะค่อนข้างเสรี โดยผ่อนปรนกฎเกณฑ์ ระเบียบและมาตรการสำหรับการลงทุนจาก

ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้มีการนำเข้าและถ่ายโอนเทคโนโลยี เพิ่มเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และกระตุ้นให้ธุรกิจของอินเดียสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล โดยนโยบายการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ ฉบับปี พ.ศ.2548 กำหนดให้มีการผ่อนปรนหรือยกเลิกการจำกัดอัตราการลงทุนของต่างชาติในอินเดียในหลายธุรกิจและเปลี่ยนระบบการลงทุนผ่านช่องทางอัตโนมัติมากขึ้น (Automatic Route) โดยอนุญาตให้ต่างชาติลงทุนได้สูงสุดถึง 100% ในธุรกิจเกือบทุกประเภท เช่น การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อิเล็กทรอนิกส์ซอฟต์แวร์ อาหารสำเร็จรูป และการบริการ เป็นต้น

โดยสาขาที่ฝ่ายอินเดียต้องการนักลงทุนจากไทยเป็นพิเศษ ได้แก่ การสร้างท่าเรือและถนน อุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนยานยนต์ แปรรูปอาหาร การผลิตกระแสไฟฟ้า การท่องเที่ยวและโรงแรม จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงการค้าระหว่างไทย-อินเดีย โดยบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้เพิ่มเที่ยวบินไปยังจุดต่างๆ ของอินเดียมากขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมา ดังจะเห็นได้จากการเปิดเส้นทางการบิน กรุงเทพฯ-อาห์เมดาบัด ภูเก็ต-นิวเดลี และภูเก็ต-มุมไบ ที่เปิดทำการบินไปเมื่อ 31 มีนาคม , 1 เมษายน และ 3 เมษายน พ.ศ.2556 ตามลำดับ แม้ว่าบริษัทการบินไทยจะได้หยุดทำการบินไปเมื่อเดือนกันยายนในปีเดียวกันเนื่องจากประสบปัญหาขาดทุน และจากการหยุดบินดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการเดินทางมายังจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียเป็นอย่างมาก ทำให้มีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ย้ายจุดหมายปลายทางจากภูเก็ตไปเป็นอื่นแทนซึ่งมีการเดินทางที่สะดวกมากกว่า อย่างไรก็ตาม Mr. Ashok Jaipuria นักธุรกิจอินเดีย ได้เข้าหารือกับ นายไมตรี อินทุสุต ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้มีการผลักดันให้เปิดบินระหว่างภูเก็ต-นิวเดลี และภูเก็ต-มุมไบ อีกครั้ง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวจากอินเดีย ประเภทธุรกิจที่ไทยมีศักยภาพในการลงทุนในอินเดีย ได้แก่ การก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยรัฐบาลอินเดียอยู่ระหว่างการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นถนน ท่าเรือ และเขื่อน ซึ่งได้มีการจัดสรรงบประมาณกว่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อใช้ในการดำเนินการ รวมทั้งสินค้าเกษตรแปรรูป โดยประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียนั้นกว่าร้อยละ 60 มีการทำปศุสัตว์ ประมง และเพาะปลูกพืชหลายชนิด จึงเหมาะต่อการเป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับธุรกิจเกษตรแปรรูปที่ผู้ประกอบการไทยมีความชำนาญ และธุรกิจด้านพลังงาน โดยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียเป็นแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะในรัฐอัสสัมที่มีปริมาณน้ำมันสำรองกว่า 1,300 ล้านตัน และก๊าซธรรมชาติสำรองกว่า 156 พันล้านลูกบาศก์เมตร และยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานน้ำอีกด้วย

การลงทุนของไทยในอินเดียมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2554 มีมูลค่าการลงทุน 7,374,945 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 42 ของอัตราการขยายตัวต่อปี (Federation of Indian Chambers of Commerce and Industry, 2012) บริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในอินเดีย ได้แก่ บริษัทซีพี บริษัทไทยซัมมิต บริษัทอิตัลไทย บริษัทเดลต้าอิเล็กทรอนิกส์ บริษัทบ้านปู ธนาคารกรุงไทย และบริษัทเอสซีจี เป็นต้น ด้านการลงทุนของอินเดียในไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2554 มีมูลค่าการลงทุนทั้งสิ้น 29,495 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 12.5 ของการขยายตัวต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2555) สาขาการลงทุนที่สำคัญ ได้แก่ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกล และยานยนต์ เป็นต้น บริษัทอินเดียเข้ามาลงทุนในไทย อาทิ บริษัททาทามอเตอร์ บริษัทอินโดรามา กรุ๊ป บริษัทโพลีเพล็กซ์ บริษัทอัลวาอูมิเนียม เป็นต้น

4. การขยายตัวของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาความร่วมมือด้านต่างๆ จากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียส่งผลให้รัฐบาลไทย-อินเดียเห็นชอบให้ระบุด้านความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจสร้างสรรค์ การประมง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการก่อสร้าง การท่องเที่ยว และการดูแลสุขภาพ เป็นต้น โดยแผนงานและรายละเอียดความร่วมมือจะหารือกันภายหลังความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียมีผลบังคับใช้แล้ว นอกจากนี้ทั้งไทยและอินเดียยังอยู่ระหว่างการหารือข้อบทต่างๆที่จะบรรจุอยู่ในความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ได้แก่ กฎถิ่นกำเนิดสินค้า มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า และการระงับข้อพิพาท เป็นต้น

โดยความร่วมมือของรัฐบาลไทย-อินเดียในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยนั้นมีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวไทยในอินเดียผ่านการจัดนิทรรศการงาน SATTE (South Asia Travel and Tourism Event) ซึ่งเป็นงานด้านการเดินทางและท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียใต้และจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีไทยเข้าร่วมในฐานะประเทศหุ้นส่วน (Partner Country) โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนำผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยวเข้าร่วมงาน เพื่อพบผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวอินเดียซึ่งเป็นตลาดลูกค้ากลุ่มใหญ่ของการท่องเที่ยวไทย โดยเลขาธิการสมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวนอกประเทศของอินเดีย (Outbound Tour Operators Association of India: OTOAI) ระบุว่า ประเทศไทยนับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพหุรหของชาวอินเดีย แต่มีค่าใช้จ่ายไม่แพงทำให้คนอินเดียทั่วไปสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้โดยมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเริ่มต้นเพียง 17,999 รูปี (ประมาณ 12,000 บาท) ก็สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศไทยได้แล้ว ทั้งนี้ชาวอินเดียที่เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศไทยนั้นมีการท่องเที่ยวแบบครอบครัว แบบส่วนตัว การเดินทางเพื่อธุรกิจและการจัดประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและการจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการนานาชาติ (Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions: MICE) และในระยะหลังเริ่มมีความนิยมไปฮันนิมนและสังสรรค์ในวันหยุดสุดสัปดาห์ด้วยโดยสิ่งดึงดูดชาวอินเดียให้เดินทางไปท่องเที่ยวประเทศไทยก็คือความคุ้มค่าเงิน และผู้จัดการบริษัท Prakhar Travels ของอินเดียกล่าวว่า เหตุที่ประเทศไทยได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่นักท่องเที่ยวชาวอินเดียก็เพราะได้รับความสะดวกในการเดินทาง รวมถึงการที่มีห้องพักโรงแรมที่ได้มาตรฐานจำนวนมาก โดยเฉพาะที่กรุงเทพฯ เพียงเมืองเดียวมีห้องพักโรงแรมที่ได้มาตรฐานมากกว่าที่มีอยู่ในอินเดียทั้งประเทศรวมกัน ทำให้สำรองห้องพักได้ง่าย แม้แต่นักท่องเที่ยวที่มีงบที่จำกัดก็ยังสามารถหาที่พักที่ดีๆ ได้

นอกจากนี้ความตกลงการค้าไทย-อินเดียยังนำไปสู่การยกระดับความสัมพันธ์สู่ความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) อย่างเต็มรูปแบบบนพื้นฐานของหลักประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน และผลประโยชน์ร่วมในการส่งเสริมการเจริญเติบโตและการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างไทยกับอินเดีย ทั้งในกรอบทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงนโยบายที่อินเดียต้องการกระชับความร่วมมือกับไทยและอาเซียน

5. การขยายความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม จากการที่อินเดียเป็นประเทศต้นแบบในด้านศาสนา ความเชื่อ ภาษา และวัฒนธรรมจึงทำให้รัฐบาลไทยมีความต้องการขยายความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกับอินเดียมากขึ้น โดยความร่วมมือของรัฐบาลไทย-อินเดีย ได้แก่ รัฐบาลไทย-อินเดียมีแผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศและมีการสร้างถนนเชื่อมโยงจากไทยผ่านพม่าเพื่อไปยังเขตตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย การเชื่อมโยงเมืองท่าฝั่งตะวันออกของอินเดียกับท่าเรือน้ำลึกในทวายและแหลมฉบัง ตลอดจนความร่วมมือด้านพุทธศาสนาที่มีการสร้างสถานปฏิบัติธรรม คลินิกรักษาผู้แสวงบุญและชาวบ้านท้องถิ่น โรงเรียนวันอาทิตย์แก่เยาวชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือด้านการศึกษา โดยประเทศไทยได้ลงนามบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือด้านการศึกษาไทย-อินเดียเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.2548 ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางการศึกษา ร่วมกัน โดยครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนการวิจัย ข้อมูลและเครื่องมือการสอน การแลกเปลี่ยนนักศึกษา นักวิชาการ คณาจารย์ระหว่างกัน การจัดสัมมนา การประชุมร่วมกัน การให้ทุนการศึกษา ซึ่งจะส่งผลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของทั้งสองประเทศให้มีประสิทธิภาพ และเนื่องจากอินเดียเป็นแหล่งความรู้วิทยาการ ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน มีค่าใช้จ่ายถูกกว่าประเทศตะวันตก และอินเดียยังมีมหาวิทยาลัยมุสลิมชั้นนำที่เปิดสอนหลักสูตรสามัญเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นทางเลือกของเยาวชนไทย-มุสลิมโดยเฉพาะจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งสถานเอกอัครราชทูตอินเดียประจำประเทศไทยได้จัดตั้งศูนย์อินเดียศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และศูนย์สันสกฤตศึกษาที่มหาวิทยาลัยศิลปากร

แม้ว่าความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ไทย-อินเดีย แต่ความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียก็มีผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาแก่ไทยด้วยเหมือนกัน โดยผลกระทบเชิงลบที่สำคัญคือผลกระทบต่อภาคการผลิตและผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าของอินเดีย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลกระทบต่อภาคการผลิต โดยภาคการผลิตของไทยที่ได้รับผลกระทบต่อผลผลิตภายในประเทศมาจากการนำเข้า เนื่องจากสินค้าที่นำเข้าจากอินเดียมีราคาต่ำกว่าจึงส่งผลให้มีปริมาณการนำเข้าสูงขึ้น ดุลการค้าลดลง และราคาสินค้าภายในประเทศลดลง เมื่อพิจารณาการค้าระหว่างไทย-อินเดียพบว่าสินค้าที่ไทยนำเข้าจากอินเดีย ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรมประเภทเหล็ก เหล็กแผ่น ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม เครื่องมือเครื่องใช้ และเคมีภัณฑ์ ซึ่งมีศักยภาพในการเติบโตสูง เนื่องจากอินเดียมีเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตที่มีคุณภาพและราคาถูกและมีการนำเข้าเพื่อใช้เป็นปัจจัยในการผลิตของอุตสาหกรรมของไทย โดยตั้งแต่ปี พ.ศ.2552-2555 คิดเป็นมูลค่าการนำเข้าเฉลี่ยร้อยละ 107.82 ของอัตราการขยายตัวต่อปี โดยในปี พ.ศ.2552 มีมูลค่าการนำเข้าสินค้าดังกล่าวเป็นจำนวน 12,129.60 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ.2553 มูลค่าการนำเข้าได้เพิ่มขึ้นเป็น 17,041.30 ล้านบาทหรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.49 ในปี พ.ศ.2554 การนำเข้ามีมูลค่า 20,239.80 ล้านบาทหรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 18.76 และในปี พ.ศ.2555 มีมูลค่าการนำเข้าถึง 27,918.70 ล้านบาทหรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 37.93 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2556) และในบางภาคการผลิตได้รับผลกระทบด้านลบจากการเคลื่อนย้ายทรัพยากรและการเคลื่อนย้ายการลงทุนของบริษัทไทยในอินเดียซึ่งมีผล กระทบต่อมูลค่าการส่งออกของไทย เช่น บริษัทเจริญโภคภัณฑ์อาหาร (ผลิตอาหารสัตว์) หรือบริษัทไทยซัมมิต กรุ๊ป (ชิ้นส่วนยานยนต์) ที่เคยผลิตสินค้าส่งออกไปยังอินเดีย แต่เมื่อเข้าไปตั้งโรงงานผลิตในอินเดียแล้วก็จะเป็นการผลิตและจำหน่ายในอินเดีย และหากยังสามารถส่งออกไปยังประเทศที่สามก็จะมีผลทำให้มูลค่าการส่งออกสินค้าชนิดนี้จากไทยไปอินเดียกับประเทศที่สามนั้นลดลง

2. ผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าของอินเดีย แม้ว่าการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย มีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษี แต่การเจรจาเพื่อลดอุปสรรคทางการค้าด้านภาษีและไม่ใช่ภาษียังไม่สำเร็จ อินเดียยังมีการใช้อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีและไม่ใช่ภาษีอยู่ซึ่งส่งผลต่อการส่งออกสินค้าของไทย โดยเฉพาะสินค้าประเภทอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดยอินเดียมีการวางมาตรการกีดกันทางการค้าอันเนื่องมาจากผู้ผลิตในอินเดียได้ขอให้รัฐมีการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศจึงเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าของไทย โดยเฉพาะสินค้าประเภทอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม มาตรการกีดกันทางการค้าของอินเดียที่ส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าของไทยคือ มาตรการด้านภาษีและมาตรการอุปสรรคทางเทคนิคการค้าซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรการด้านภาษี (Tariff Barriers: TB)

อินเดียผูกพันอัตราภาษีของสินค้าภายใต้องค์การการค้าโลก ไว้กว่าร้อยละ 74 ของจำนวนสินค้าทั้งหมด โดยผูกพันอัตราภาษีสินค้าเกษตรทุกรายการ และร้อยละ 70 ของสินค้าอุตสาหกรรม โดยทั่วไปอินเดียผูกพันอัตราภาษีสินค้าอุตสาหกรรมไว้ที่ร้อยละ 0-40 ส่วนสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ผูกพันที่อัตราร้อยละ 150 ยกเว้นพืชน้ำมันสำหรับการบริโภคที่ผูกพันอัตราภาษีไว้ที่ร้อยละ 300 แต่ไม่ผูกพันสินค้าประมง เครื่องหนัง ผลิตภัณฑ์จักรสาน รองเท้า ทองแดงและผลิตภัณฑ์ และอลูมิเนียม เป็นต้น นอกจากนี้อินเดียได้กำหนดโควตาภาษีสำหรับการนำเข้านมผง ข้าวสาลี น้ำมันดิบจากเมล็ดดอกทานตะวัน และดอกคำฝอย

การเก็บภาษีศุลกากร (Customs Duty) จากสินค้านำเข้าของอินเดียจะเป็นไปตามกฎหมาย Customs Tariff Act, 1975 และอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ The Central Board of Excise Customs (CBEC) อัตราภาษีศุลกากรจะมีการปรับปรุงเป็นระยะๆ โดยฉบับล่าสุด (พ.ศ.2554) คือ Customs Tariff 2012-13 ทั้งนี้ สินค้าประเภทวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางมีอัตราภาษีค่อนข้างต่ำอยู่ระหว่างร้อยละ 2-20 สินค้าประเภทอาหารจะมีอัตราภาษีระหว่างร้อยละ 10-70 ขณะที่สินค้าประเภทสุราและไวน์อัตราภาษีจะสูงโดยอยู่ระหว่างร้อยละ 100-150

แม้ว่าอินเดียได้ปรับลดอัตราภาษีศุลกากรลงอย่างต่อเนื่องทุกปีโดยมีเป้าหมายจะลดให้ใกล้เคียงกับระดับอัตราภาษีของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ถึงแม้ว่าอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าอุตสาหกรรมจะทยอยลดลงแต่ยังไม่มีเปลี่ยนแปลง

อัตราภาษีของสินค้าเกษตรมากนัก นอกจากนี้ยังมีการเก็บอากรนำเข้าอื่นซึ่งทำให้อัตราภาษีที่ต้องชำระโดยรวมสูงขึ้น โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคที่ต้องการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ

ถึงแม้ว่าปัจจุบันอินเดียจะปรับลดอัตราภาษีลงแต่มาตรการด้านภาษีของอินเดียที่มีอัตราภาษีศุลกากรของอินเดียอยู่ในระดับที่สูง โครงสร้างการจัดเก็บภาษีของอินเดียที่มีความซับซ้อนและการขาดความเป็นเอกภาพของนโยบายด้านภาษีนี้ ยังคงส่งผลกระทบต่อการส่งออกของไทย

มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคการค้า (Technical Barrier to Trade: TBT)

มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคการค้า (TBT) เป็นกฎระเบียบข้อบังคับของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในการจำกัดการนำเข้า/ส่งออกภายใต้เงื่อนไขต่างๆ โดยสามารถกำหนดมาตรการที่จำเป็น (Necessary) เพื่อจำกัดการนำเข้าเพื่อเป็นการปกป้องชีวิตและสุขภาพของมนุษย์ สัตว์หรือพืชและเนื่องจากมาตรการด้านภาษีกำลังจะหมดไปทำให้อินเดียต้องหันมาใช้มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคการค้า (TBT) เพื่อทดแทนมาตรการทางภาษีประกอบกับแนวโน้มของผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยสูงขึ้น รวมไปถึงสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การกำหนดปริมาณสารตกค้าง การกำหนดภาษาที่ใช้ในการติดฉลาก และการตรวจมาตรฐานโรงงานของประเทศผู้ส่งออก เป็นต้น ซึ่งมาตรการอุปสรรคทางเทคนิคการค้า (TBT) ของอินเดียจำแนกได้ 8 มาตรการคือ

1. มาตรการจำกัดและห้ามการนำเข้าสินค้า แม้ว่าอินเดียจะยกเลิกนโยบายการจำกัดการนำเข้าสินค้าเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีที่ต้องลดการค้าโลก แต่บางสินค้าจำเป็นต้องมีมาตรการนำเข้าควบคุม เช่น ข้าวสาลี พืชน้ำมัน หรือน้ำมันเชื้อเพลิงที่ต้องนำเข้าโดยตัวแทนของรัฐบาล และควบคุมการนำเข้าสินค้าที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ความปลอดภัยของประชาชน และข้อห้ามทางศาสนา รวมทั้งห้ามนำเข้าสัตว์ป่า ไขมันสัตว์ เนื้อวัว ไก่และผลิตภัณฑ์จากไก่เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไข้หวัดนก

2. มาตรการใบอนุญาตนำเข้า กำหนดประเภทสินค้าที่ต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของอินเดีย เช่น รถยนต์ใหม่สินค้าเกษตรขั้นปฐม หินอ่อน และเครื่องจักรใช้แล้ว เป็นต้น

3. มาตรการปิดฉลาก สินค้านำเข้าประเภทอาหารต้องปิดฉลากแสดงข้อความบนภาษาขณะบรรจุเป็นภาษาอังกฤษหรือฮินดู โดยระบุชื่อผู้นำเข้า ที่อยู่ผู้ผลิต วัน/เดือน/ปีที่ผลิต จำนวนของส่วนประกอบอาหาร ปริมาตร/น้ำหนักสุทธิ ราคาขายปลีกขั้นสูงสุด วันครบกำหนดหมดอายุ และแสดงสัญลักษณ์วงกลมสีน้ำตาลอยู่ภายในกรอบสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีน้ำตาลให้ปรากฏชัดเจนไว้บนฉลากด้านข้างของชื่ออาหารและติดกับสีพื้นของฉลาก หากเป็นอาหารมั่งงิรดีต้องแสดงสัญลักษณ์รูปวงกลมสีเขียวภายใต้กรอบสี่เหลี่ยมจัตุรัสให้ชัดเจน ยกเว้นผลิตภัณฑ์นม

4. มาตรฐานการบรรจุหีบห่อ สินค้านำเข้าทุกชนิดจะต้องผ่านมาตรฐานการบรรจุหีบห่อตามประกาศของรัฐบาลกลาง และตามมาตรฐานของน้ำหนักและมาตรวัด โดยกำหนดให้ระบุชื่อที่อยู่ของผู้นำเข้า ปริมาณสุทธิตามมาตรฐาน หน่วยของน้ำหนัก เดือนและปีที่บรรจุหีบห่อ รวมทั้งราคาขายปลีกสูงสุดเมื่อรวมภาษีอื่นๆ แล้ว

5. มาตรการสุขอนามัย สินค้าอาหาร ต้องมีหนังสือรับรองผลวิเคราะห์สินค้าจากประเทศต้นทาง และต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานสุขอนามัยโดย Department of Food Processing และการตรวจสอบของกรมศุลกากร โดยต้องมีอายุสินค้า (Shelf Life) ในเวลาที่นำเข้ามาในประเทศไม่น้อยกว่า 60% ของอายุสินค้า นับจากวันที่ผลิตและวันที่สินค้าหมดอายุ

สินค้าปศุสัตว์ทุกประเภทจะต้องขออนุญาตการนำเข้าจาก Department of Animal Husbandry and Dairying และต้องมีใบรับรองการตรวจสอบโรคจากประเทศต้นทาง โดยอินเดียกำหนดให้ขนส่งผ่านท่าอากาศยานและท่าเรือใน 4 เมืองหลัก ได้แก่ เดลี มุมไบ กัลกัตตา และเจนไน ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานบริการตรวจสอบสัตว์และออกใบอนุญาต (Animal Quarantine and Certification Services Stations)

6. มาตรการกักกันพืช สินค้าพืช ผัก ทั้งสดและแห้งจะต้องมีใบอนุญาตนำเข้าและผ่านการตรวจสอบตามมาตรการตรวจสอบและกักกันโรคพืช (Plant Quarantine Order) ซึ่งกำหนดให้มีการตรวจวิเคราะห์ความเสี่ยงของโรคพืชและแมลง (Pest

Risk Analysis: PRA) รวมทั้งต้องปฏิบัติตามมาตรฐานหีบห่อที่ผ่านการฆ่าเชื้อตามวิธีการที่กำหนดหรือวิธีอื่นตามมาตรฐานนานาชาติและได้รับใบรับรองสุขอนามัย โดยอนุญาตให้นำเข้าผ่านจุดที่กำหนดไว้เท่านั้น

7. มาตรการกำหนดมาตรฐานสินค้า สินค้าอุตสาหกรรมกว่า 150 รายการจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จาก Bureau of Indian Standards เช่น สิ่งทอ เคมีภัณฑ์และยาฆ่าแมลง ยาง และพลาสติก ผลิตภัณฑ์การถนอมอาหาร แป้งมัน นม สีย้อมผ้า เหล็ก ปูนซีเมนต์และผลิตภัณฑ์คอนกรีต เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า ขวดนมเด็ก และแบตเตอรี่แห้ง อุปกรณ์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนรถยนต์ และวัสดุก่อสร้าง ปิมน้ำ และอุปกรณ์กำจัดของเสีย เป็นต้น หากเป็นการนำเข้ารถยนต์หรือชิ้นส่วน ยานยนต์ จะต้องปฏิบัติตามนโยบายอุตสาหกรรมรถยนต์ที่มุ่งลดภาวะมลพิษจากยานยนต์

8. มาตรการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อินเดียไม่ได้รับรองนามในข้อตกลงองค์การการค้าโลกเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยภาครัฐ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานต่างๆ ขาดมาตรฐาน ไม่โปร่งใส และยังมีกรณีกีดกันผู้ประกอบการต่างชาติ มักจะใช้วิธีการประมูลที่ไม่เป็นธรรมกับผู้ประมูลต่างชาติเพื่อถ่วงดุลการค้ารับเหมาลงมา แต่จะให้สัญญากับผู้ประมูลท้องถิ่น แม้ว่าผู้ประมูลต่างชาติจะให้ราคาต่ำกว่า

การใช้มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคการค้า (TBT) ดังกล่าว ฝ่ายไทยได้นำไปหารือกับฝ่ายอินเดียเพื่อลดอุปสรรคที่ผู้ส่งออกไทยต้องประสบในช่วงที่ผ่านมาโดยหน่วยงานมาตรฐานของอินเดีย (Bureau of Indian Standards: BIS) และสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทยได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างกันแล้ว เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2550 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างสองฝ่ายที่จะส่งเสริมกิจกรรมด้านมาตรฐาน การรับรองการวัด การทดสอบ การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการฝึกอบรมระหว่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย

เนื่องจากในปัจจุบันกระแสการค้าระหว่างประเทศมีการขยายตัวและมีการแข่งขันที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์การค้าโลก เมื่อกระแสการรวมกลุ่มการค้าแพร่กระจายไปทั่วโลกซึ่งส่งผลให้เกิดการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกจนกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเขตการค้าเสรีทั้งในระดับพหุภาคีและ ทวิภาคีในที่สุด การผลักดันให้เกิดการจัดตั้งความตกลงการค้าเสรีนี้จะทำให้ประเทศไทยและประเทศคู่ค้าเกิดการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนซึ่งเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ ผู้วิจัยจึงขอเสนอปัจจัยที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดีย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบพหุภาคีไม่สามารถขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จ การเปิดเสรีทางการค้าดังเช่นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับพหุภาคีที่ใหญ่ที่สุดอย่างองค์การการค้าโลก (WTO) ที่มีสมาชิก 159 ประเทศถือเป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่ใหญ่ ที่สุด และสมาชิกต่างก็มีผลประโยชน์ทางการค้าที่หลากหลาย อีกทั้งมีอำนาจต่อรองที่แตกต่างกัน ทำให้ต้องใช้เวลานานในการเจรจาจนจะได้ผลสรุปเป็นฉันทามติ (Consensus) ทำให้เกิดกรอบการค้าเสรีขององค์การการค้าโลกเกิดความล่าช้าส่งผลให้ประเทศสมาชิกที่มีความพร้อมกว่าขององค์การการค้าโลกหันมาเจรจาทำความตกลงจัดตั้งการค้าเสรีแบบทวิภาคี (Bilateral Free Trade Agreement) ซึ่งเรียกสั้นๆว่าความตกลงการค้าเสรี

เมื่อกระแสการรวมกลุ่มการค้าได้แพร่กระจายไปทั่วโลกซึ่งส่งผลให้เกิดการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกและมีใช้สมาชิกจึงทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกหันมาเปิดเสรีทาง การค้า เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน รวมทั้งการเปิดเสรีทางด้านธุรกิจบริการและ การลงทุน ทำให้ไทยต้องปรับตัวไปตามสถานการณ์โลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ความตกลงการค้าเสรีจึงนับเป็นเครื่องมือทางการค้าสำคัญที่ประเทศต่างๆสามารถใช้เพื่อขยายโอกาสในการค้า สร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจ พร้อมกับเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านราคาให้แก่สินค้าของไทย เนื่องจากสินค้าที่ผลิตในประเทศที่จัดตั้งความตกลงการค้าเสรีจะถูกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่ต่ำกว่าสินค้าที่ผลิตในประเทศอื่นๆที่ไม่ใช่สมาชิกของความตกลงการค้าเสรีจึงทำให้สินค้าที่ผลิตภายในกลุ่มได้เปรียบในด้านราคากว่าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่ม นอกจากนี้กระแสความ

เปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าวยังมีแนวทางการเจรจาการค้าระดับพหุภาคีขององค์การการค้าโลก (WTO) ทำให้รูปแบบการเจรจาการค้าเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศต่างๆ มีลักษณะมุ่งสู่ความเป็นทวิภาคีมากขึ้น

ดังนั้นไทยจึงได้มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้ย้ายฐานการผลิตและการลงทุนมายังไทยและสนับสนุนให้นักลงทุนชาวไทยไปลงทุนยังต่างประเทศ เพิ่มโอกาสในการส่งออกสินค้าและบริการ ปรับโครงสร้างการผลิตในประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดอุปสรรคด้านภาษีและมาตรการที่มีไขว่คว้าระหว่างกัน รวมทั้งเพื่อรักษาตลาดการส่งออกเดิมซึ่งเป็นตลาดหลักของไทยและขยายตลาดใหม่ไปยังตลาดที่มีศักยภาพ ความตกลงการค้าเสรีจึงกลายเป็นปัจจัยผลักดันให้ไทยต้องขยายตลาดการค้าระหว่างประเทศ

2. อินเดียมีอิทธิพลและบทบาททางด้านเศรษฐกิจที่สูงขึ้นในยุคหลังสงครามเย็น ดังจะเห็นได้จากการที่อินเดียเป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศชั้นนำในตลาดใหม่ 4 ประเทศ ประกอบด้วย บราซิล (Brazil) รัสเซีย (Russia) อินเดีย (India) และจีน (China) ซึ่งใช้อักษรตัวแรกของประเทศมารวมกันจึงกลายเป็น BRIC ซึ่งถือเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วเพราะขนาดของกลุ่มมีความหมายต่อโลกค่อนข้างมาก กล่าวคือในด้านประชากรกลุ่ม BRIC มีสัดส่วนของประชากรประมาณ 40% ของประชากรโลกทั้งหมดและยังเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเศรษฐกิจไปในทางที่ดี อีกทั้งยังมีการคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2575 กลุ่ม BRIC จะมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่ากลุ่มประเทศ G-7 โดยปี พ.ศ.2586 จีนจะมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่าสหรัฐฯ และในปี พ.ศ.2593 กลุ่ม BRIC จะมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก กลุ่ม BRIC พยายามที่จะสร้างสมาคมหรือพันธมิตรทางการเมืองรวมถึงเปลี่ยนอำนาจทางเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตให้เป็นอำนาจการเมืองระดับภูมิภาค ปัจจุบันแอฟริกาใต้ก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม BRIC อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ.2553 โดยเปลี่ยนชื่อกลุ่มใหม่เป็น BRICS ซึ่งอักษรย่อ “S” ที่เพิ่มต่อท้ายเข้ามาหมายถึง South Africa หรือประเทศแอฟริกาใต้ นอกจากนี้อินเดียยังถือว่าเป็นประเทศที่มีขนาดของตลาดที่ใหญ่กว่าขนาดตลาดของอาเซียนเพราะอินเดียมีเป็นประเทศที่มีประชากรเกือบ 1,200 ล้านคนและยังเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพสูงในการรองรับสินค้าส่งออก สอดคล้องกับความต้องการขยายช่องทางทางการค้าของไทยซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับประเทศและมีการจ้างงาน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและดึงดูดการลงทุนต่างนักลงทุนต่างประเทศซึ่งจะส่งผลดีต่อการขยายตลาดการส่งออกของไทยในอนาคต

3. อินเดียมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 3 ในเอเชียรองจากจีนและญี่ปุ่นโดยวัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) โดย GDP ของอินเดียในปี พ.ศ.2553 มีมูลค่า 1,684 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ศูนย์ข้อมูลธุรกิจการค้าการลงทุน ไทย-อินเดีย, 2556) อุตสาหกรรมสาขาต่างๆ ที่มีผลต่อการเติบโตเศรษฐกิจของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมเทคโนโลยีและสารสนเทศ โทรคมนาคม การขนส่ง การท่องเที่ยวและการโรงแรม อินเดียมีตลาดผู้บริโภคที่มีขนาดใหญ่และขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และภาคการส่งออกก็มีปริมาณสูงขึ้น ตลอดจนการลงทุนและการออมทรัพย์ภายในที่สูงขึ้นเป็นพื้นฐานสำคัญต่อเสถียรภาพทางการเงิน รวมทั้งเป็นปัจจัยหลักในการผลักดันการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นักลงทุนและบริษัทต่างชาติให้ความสนใจกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและนโยบายเปิดเสรีทางการค้าของอินเดียอย่างมาก

ดังนั้นการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียจะช่วยส่งเสริมปัจจัยด้านการตลาดที่มีต่อกำลังซื้อเป็นการเปิดโอกาสให้ไทยสามารถเข้าถึงตลาดที่มีกำลังซื้อสูงอีกแห่งหนึ่งของโลก หากพิจารณาจากกลุ่มประชากรที่ร่ำรวยที่สุดในอินเดียซึ่งมีรายได้ต่อหัวประมาณ 3,400 เหรียญสหรัฐฯ/ปี มีจำนวนถึง 300 ล้านคนและประชากรที่เป็นชนชั้นกลางและชนชั้นล่างอีกกว่า 900 ล้านคน อันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและยานยนต์ จึงเป็นโอกาสดีที่สินค้าไทยจะสามารถเจาะตลาดได้มากขึ้น และด้วยนโยบายด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ชัดเจนว่ารัฐบาลไทยมีความต้องการที่จะเพิ่มบทบาทในเชิงรุกต่อประเทศในภูมิภาคเอเชียได้ รวมทั้งการสานต่อนโยบายมองไปทางตะวันตกอัน

เนื่องมาจากการเล็งเห็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจนั้นทำให้ปริมาณการค้าระหว่างไทย-อินเดียมีการขยายตัวมากขึ้นทั้งในแง่ปริมาณและสัดส่วน และจากการที่รัฐบาลไทยเล็งเห็นถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของอินเดีย ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงทำให้ไทยต้องกระชับความสัมพันธ์กับอินเดียให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนในภูมิภาคเอเชียและเพื่อสร้างฐานเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง

นอกจากนี้อินเดียมีความประสงค์จะใช้ประเทศไทยเป็นประตูทางการเมืองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียน อาวไทย และทะเลจีนใต้เช่นกัน โดยเฉพาะจีน ทำให้อินเดียต้องใช้การเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น รวมทั้งเร่งผูกมิตรกับประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อคานอำนาจจีนที่กำลังแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจและสังคม มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

แม้ว่าความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในหลายประการและเพื่อให้ประเทศไทยเก็บเกี่ยวผลประโยชน์สูงสุดจากการทำความตกลงการค้าเสรี ไทย-อินเดีย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงความร่วมมือภายใต้การจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงด้านการค้าสินค้ากับอินเดีย รัฐบาลไทยควรมีการเจรจาเพื่อนำไปสู่การเพิ่มรายการสินค้าที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันสูง อาทิ สินค้าประเภทชิ้นส่วนรถยนต์ อุปกรณ์ประต้อรถยนต์ เนื่องจากชาวอินเดียมีความต้องการใช้รถยนต์เพิ่มขึ้น แม้ว่าจะมีความพยายามในการใช้ชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่ผลิตภายในประเทศแต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการบริโภค นอกจากนี้สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าของไทยที่เป็นที่นิยมสำหรับผู้บริโภคชาวอินเดียเนื่องจากไทยมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าอินเดียและมีประสิทธิภาพการผลิตมากกว่า รวมทั้งสินค้าอื่นๆที่ไทยมีศักยภาพในการเจาะตลาดของอินเดียได้ เช่น เครื่องแก้ว ภาชนะพลาสติก ร้านอาหารไทย สปา ธุรกิจเกี่ยวกับภาพยนตร์ อาหารแปรรูป เครื่องประดับตกแต่งบ้าน เฟอร์นิเจอร์ไม้เนื้ออ่อน เสื้อผ้าและสิ่งทอ และดอกไม้ประดิษฐ์ นอกจากนี้รัฐบาลไทยจึงควรเร่งเจรจากับอินเดียเพื่อให้อินเดียลดอุปสรรคทางการค้าด้านภาษีและไม่ใช่อำนาจ เพราะการใช้อุปสรรคทางการค้าด้านภาษีและไม่ใช่อำนาจของอินเดียส่งผลกระทบต่อส่งออกสินค้าของไทยโดยเฉพาะสินค้าประเภทอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก

2. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงด้านการค้าบริการกับอินเดีย จากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่มาประเทศไทยคิดเป็นจำนวนไม่ถึงร้อยละ 1 ของประชากรอินเดียทั้งประเทศที่มีถึง 1,200 ล้านคนหรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 6 ของนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เดินทางไปต่างประเทศที่มีถึง 18 ล้านคน และเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ชาวอินเดียนิยมมาท่องเที่ยวและมีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวชาวอินเดียจะมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นภาครัฐและภาคเอกชนของไทยควรมีมาตรการในการขยายฐานนักท่องเที่ยวชาวอินเดียที่เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ ภาครัฐและภาคเอกชนควรดำเนินการประชาสัมพันธ์รวมทั้งมีมาตรการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นตลาดการประชุมสัมมนา ถ่ายภาพยนตร์ และจัดงานแต่งงาน ภาครัฐรวมทั้งภาคเอกชนของไทยควรดำเนินการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย เขาใหญ่ ตรัง สุราษฎร์ธานี และเกาะสมุย เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวอินเดียเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสนธิสัญญาการท่องเที่ยวของคนอินเดียที่เริ่มมีความหลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวแบบหรูหรา ท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม

นอกจากชาวอินเดียจะมีความชื่นชอบประเทศไทยว่าเป็นประเทศที่น่าท่องเที่ยว ประกอบกับชนชั้นกลางของอินเดียที่มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้นปีละหลายล้านคน โรงแรมชั้นนำของไทยที่เข้าไปลงทุนในอินเดียมีปริมาณเพิ่มขึ้น สถานทูตไทยประจำอินเดียจึงได้มีโครงการสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงแรมชั้นนำของไทยในอินเดียจ้างพ่อครัวและแม่ครัวจากไทย เพื่อคงรสชาติของอาหารไทยในร้านอาหารของโรงแรมไทยในอินเดีย อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนไทยได้งานที่มีค่าตอบแทนสูง ดังนั้นการขยาย

บริการในสาขาพ่อครัวและแม่ครัวอาหารไทยของโรงแรมไทยในอินเดียจึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องเร่งส่งเสริมเพราะชาวอินเดียที่มีฐานะชื่นชอบอาหารไทย

เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2555 เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงนิวเดลี ประเทศอินเดียได้เชิญ พ่อครัวและแม่ครัวไทยที่ทำงานอยู่ในกรุงนิวเดลี จำนวน 9 คนจากโรงแรมระดับ 5 ดาวและร้านอาหารระดับสูงมาหารือกันได้ข้อสรุปว่า ชาวอินเดียทั่วไปนิยมรับประทานอาหารที่บ้าน ดังนั้นกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของอาหารไทยจึงเป็นกลุ่มชาวอินเดียที่มีกำลังซื้อสูง โดยเฉพาะคนที่เคยเดินทางไปต่างประเทศเนื่องจากชาวอินเดียกลุ่มนี้นิยมการออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านและมีพฤติกรรมชอบพบปะสังสรรค์ นอกจากชาวอินเดียที่มีกำลังซื้อสูงแล้ว ยังพบว่าอาหารไทยควรจับตลาดลูกค้าอินเดียโดยเฉพาะกลุ่มคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่และชาวอินเดียวัยทำงานที่อยากทดลองอาหารรสชาติแปลกใหม่ ไม่จำเจ โดยคนกลุ่มนี้จะชอบทานอาหารบุฟเฟต์ในโรงแรมที่มีอาหารหลากหลายหรือร้านที่มีเมนูให้เลือกหลายประเภท นอกจากนี้ชาวอินเดียยังให้ความสำคัญกับรสชาติอาหาร เพราะชาวอินเดียไม่ทานอาหารคาวที่มีรสหวาน ไม่ชอบกลิ่นกะปิและน้ำปลา โดยอาหารยอดนิยมในหมู่ลูกค้าอินเดีย คือ แกงเขียวหวานไก่ แกงเขียวหวานเจ ผัดไทเจ ผัดไทกุ้ง ส้มตำ แกงเผ็ด ต้มยำกุ้ง ต้มยำเจ ผัดกะเพราไก่หรือกุ้ง (ใช้ใบโหระพาแทนกะเพรา เนื่องจากคนอินเดียไม่นิยมทานใบกะเพรา) และที่ขาดไม่ได้คือเมนูมังสวิรัตเพราะคนอินเดียร้อยละ 60 ยังคงนิยมรับประทานอาหารมังสวิรัตแม้ว่าคนรุ่นใหม่จะหันมารับประทานอาหารเนื้อสัตว์กันมากขึ้น ส่วนร้านอาหารไทยที่มีพ่อครัวและแม่ครัวเป็นคนไทยจะได้รับความนิยมและได้รับความนิยมนอกจากชาวอินเดียมากกว่า ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงควรให้การสนับสนุนร้านอาหารระดับ 5 ดาวให้ใช้พ่อครัว/แม่ครัวไทยเท่านั้น เพื่อให้พ่อครัวหรือแม่ครัวไทยเลือกใช้วัตถุดิบ เครื่องปรุง ผัก ผลไม้จากไทย นอกจากนี้ยังควรทำการประชาสัมพันธ์ ด้านอาหารสุขภาพ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในทุกเมืองสำคัญของอินเดีย

รัฐบาลไทยจึงควรริบดำเนินการเจรจากับรัฐบาลอินเดียในประเด็นดังกล่าวเพื่อรักษาผลประโยชน์ของการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุนของไทยในระยะยาว ซึ่งจะช่วยให้การค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุนของไทยมีโอกาสขยายตัวเพิ่มขึ้นอีก เพื่อให้ไทยได้รับประโยชน์จากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-อินเดียอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. 2547. **ภูมิหลังความสัมพันธ์อาเซียน-อินเดีย**. ม.ป.ท.

ศูนย์ข้อมูลสิทธิไทย. 2546. **อินเดีย-ไทย: เพิ่มพูนความสัมพันธ์ เพิ่มพลังเศรษฐกิจเอเชีย**. สืบค้นวันที่ 21 มิถุนายน 2555, จาก manager.co.th.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองมุมไบ. 2556. **ชาวอินเดียนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย**. สืบค้นวันที่ 30 กันยายน 2555, จาก www.sameaf.mfa.go.th.

Federation of Indian Chambers of Commerce and Industry. 2012.